

KAHEPAIKSETE VABATAHTLIK SEIRE

Miks osaleda?

Vabatahtlikus seires osalemine annab võimaluse igal inimesel panustada oma kodupiirkonna looduse uurimisse, aitab õppida tundma liike ning panustada looduse hea käekäigu tagamisele. Kahepaiksete vabatahtliku seire eesmärk on kahepaiksete liikide leviku kaardistamine Eestis. Pikas plaanis võimaldab see samade veekogude korduval seiramisel jälgida muutuseid liikide arvukuses ja seisundis.

Kuidas osaleda?

Seires osalemiseks on vajalik valida mõni kodulähedane veekogu, milles on püsivalt vett. Selliseks veekoguks sobivad järved ja tiigid või vaikse vooluga jõesopid, ojad ja kraavid. Veekogude leidmiseks lähiümbruses võib informatsiooni otsida näiteks Maaameti [kaardirakendusest](#).

Vabatahtlikus seires osalemiseks tuleb oma vaatlused edastada Loodusvaatluste andmebaasi (LVA). Andmeid saab sisestada kasutades Loodusvaatluste nutirakendust ([Android](#) ja [iOS](#)) või LVA veebilehte: <https://lva.eelis.ee/>. 2021. aastal on lisaks LVA platvormile kasutusel ka loodusvaatluste platvorm [Legulus](#).

PANE TÄHELE! Sisesta vaatlused vaid ühe platvormi kaudu, mõlema kaudu samade vaatluste edastamine ei ole vajalik.

Millal osaleda?

Selleks, et ükski liik kahe silma vahele ei jääks on vaja seireks valitud sigimisveekogu külastada kahepaiksete aktiivsusperioodi jooksul mitu korda (vt. tabel 1). Minimaalselt võiks veekogu külastada kahel korral. Sellisel juhul võiksid vaatlused jääda vahemikku aprilli lõpp kuni mai lõpp. Vähemalt ühel korral võiks veekogu külastada, lisaks päevasele vaatlusele, ka peale päikeseloojangut.

Kuidas vaadelda?

Kahepaiksete vabatahtliku seire läbiviimisel tuleks kätuda nii, et seiraja tegevus häiriks loomi võimalikult vähe. Kahepaiksete vaatlusel osalemiseks on abiks tavapärased loodussõbra töövahendid – binokkel ja fotokaamera. Samas pole need hädavajalikud ning hakkama saab ka ilma.

Välitöödel käitu nii:

- lähene veekogule vaikselt;
- kuulata, kas kostub konnahäälitsusi, vajadusel võid häälitsusi telefoniga salvestada, et liigimäärangut hiljem kontrollida. Liigivaatluse võib kirja panna ka konnalaulu põhjal;
- vaata ringi ja otsi veekogust ning selle kallastelt kahepaikseid, võimalusel kasuta selleks ka binoklit või fotokaamerat. Märgi ülesse nii kudu, kulleled kui ka moonde läbinud isendid;
- võimalusel tee kohatud isendist foto, see võimaldab ekspertidel liigimäärangu üle kontrollida;
- sisesta kohatud **liigid** ning nende **arvukus** andmebaasi, kasutades LVA või Legulus platvormi;
- kudupallide ja kudunööri puhul märki arvukuse lahtrisse nende arv.
- Anna kindlasti teada ka sellest, kui veekogus ei õnnestu kohata ühtegi kahepaikset. Selleks sisesta LVA rakenduses või Legulus lehel **nullvaatlus** (arvukus = 0)* või kirjuta seire koordinaatorile (rauno.kalda@envir.ee). Tee nullvaatluse puhul veekogust kindlasti ka foto.

*** Nullvaatluse sisestamine LVA rakenduses:**

LVA rakendus ei luba hetkel veel arvukuse väljale sisestada arvu 0. Selleks, et saaksime nullvaatlused rakenduse kaudu kätte tee nii: sisesta arvukuse väljale **12345** ning lisa väljale „Märkus“ null.

Arvukuse hindamine võib suure isendite arvu puhul olla keerukas ettevõtmine. Püüa kokku lugeda isendite ligikaudne koguarv ja ära muretse iga viimse isendi kirja saamise pärast. Analüüsi käigus teisendatakse arvukus hiljem 3-astmeliseks skaalaks.

Moonde läbinud isendid ja kulleled:

1 – üksikud ehk 1-3 isendit, 2 – keskmiselt ehk 4- 10 isendit, 3 – ohtralt ehk >10 isendit.

Häälitsevad loomad:

1 – isendeid saab eristada, s.t. häälitsuste vahel on pausid, 2 – isendeid saab eristada, kuid häälitsused kattuvad mõningal määral, 3 – pidev koor.

Kudu ja munad:

1 – üksikud ehk 1-3 eraldi kudupalli või -nööri, 2 – keskmiselt ehk 4-10 eraldi kudupalli või -nööri, 3 – ohtralt ehk >10 kudupalli või -nööri, kudu moodustab eraldamatu laama.

Tabel 1 Vaatluskäikude aja valik olenevalt liigist ja arengujärgust: ♪ – häälitsevad isasloomad, ⊙ – munad ja kudu. Märkide paigutus näitab kuu lõikes, millal vastavat arengujärku veekogudest leida võib - kas pigem kuu alguses, lõpus või kogu kuu vältel.

Liigirühm	Liik	Aprill	Mai	Juuni	Juuli
Pruunid konnad	Rohukonn	♪♪ ⊙	---	---	---
	Rabakonn	♪♪ ⊙	♪ ⊙	---	---
Rohelised konnad	Tiigikonn	---	♪♪ ⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	---
	Veekonn	---	♪♪ ⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	---
	Järvekonn	---	♪ ⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	---
Kärnkonnad	Harilik kärnkonn	♪♪ ⊙	♪ ⊙	---	---
	Kõre	♪♪ ⊙⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	♪ ⊙
	Rohekärnkonn	♪♪ ⊙⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	---	---
Vesilikud	Mudakonn	♪ ⊙	♪♪♪ ⊙⊙⊙	---	---
	Tähnikvesilik	⊙	⊙⊙⊙	⊙⊙⊙	---
	Harivesilik	---	⊙⊙⊙	⊙⊙⊙	---

Eriti tublide lisaprogramm!

Kahepaiksete vabatahtlik seire keskendub kevadisele perioodile ning sigimisveekogude jälgimisele. Meie jaoks on oluline ka kahepaiksete käekäik hilisemal perioodil. Seega ootame kahepaiksete vaatluseid kogu nende aktiivsus perioodi jooksul. Vaatluste tegemiseks saab kasutada samu vahendeid LVA ja Legulus. Iga kirje aitab kaasa liikide leviku kaardistamisele ning kaitse paremale korraldamisele.